

оказывает содействие увеличению оплодотворяемости свинок, высшему многоплодию и лучшему сохранению поросят в подсосный период.

Ключевые слова: свиноматка, каолин, сапонит, репродуктивное качества

MINERAL SUPPLEMENTS IMPACT ON REPRODUCTIVE CAPACITY OF THE REPLACEMENT GILTS

O. Lavrinyuk, V. Burlaka, V. Bidenko, The state agroecological university

This article highlights the investigation results on saponit & kaolin clay impact on reproductive capacity of the replacement gilts by feeding. Saponit & kaolin in feed composition proved to up fertilizing capacity of the gilts, litter size & viability of the piglets during suckling period. Saponit & kaolin-feed ratio constitutes 2%.

Key words: kaolin, saponit, performance, sow, pig.

УДК 636.1.082.013

НОВИЙ МЕТОД ОЦІНКИ ЖЕРЕБЦІВ-ПЛІДНИКІВ ОРЛОВСЬКОЇ РИСИСТОЇ ПОРОДИ ЗА ЯКІСТЮ ПОТОМСТВА

Н.О. Ларіна *

Інститут тваринництва УААН

У статті представлена розроблена автором шкала оцінки жеребців-плідників за якістю нащадків, яка дає можливість виявляти кращих, цінних та гірших батьків. Пропонується цей методичний підхід для широкого використання при оцінці продовжувачів ліній, а також у селекційній роботі кіннозаводства.

Ключові слова: **племінна оцінка, жеребець-плідник, потомство, роботоздатність, проміри тіла, індекси будови тіла**

Критерієм племінної цінності плідника, що перевіряється, є якість його потомства. Проведений попередній добір тварин за фенотипом не може повною мірою відобразити успадковані якості тварини, його генотип. Найбільш вірогідно визначає племінне достоїнство плідника оцінка його за якістю нащадків [1].

У конярстві призового призначення цінність мають тварини, що значно відрізняються за роботоздатністю від загального рівня. Виявлення таких коней знижує витрати виробництва і сприяє еволюції породи. Частина таких тварин у потомстві плідника — основний показник його цінності у рисистому кіннозаводстві. Визначення середнього рівня роботоздатності (наприклад, за середньою жвавистю та ін.) недостатнє при оцінці жеребців-плідників рисистих порід.

У зв'язку з цим, нами була розроблена шкала, при складанні якої поряд із максимально можливою її об'єктивністю ставилися завдання обліку всіх особливостей потомства цього плідника, а також наочності, простоти і доступності цієї шкали для кожного селекціонера. Саме для цього були взяті найбільш прості показники, що не вимагають складних формул і математичних розрахунків.

Матеріали і методи досліджень. Оцінку плідника проводили за наступними трьома ознаками потомства: жвавистю на 1600 м, промірами, типом будови тіла та екстер'єром. Основна ознака, за якою проводять селекцію в рисистих породах, — призова роботоздатність. Тому при оцінці плідників за якістю потомства ця ознака є вирішальною, основною.

* Науковий керівник, доктор с.-г. наук, професор Д.А.Волков

Оцінка плідника за типом та екстер'єром і промірами потомства залишається також необхідною, оскільки рисисті породи використовуються не тільки для призових і спортивних цілей, але й для покращення сільськогосподарських коней.

В оцінку жеребців включали потомків, що пройшли іподромний тренінг та іспити. При оцінці за всіма ознаками використовували метод порівняння приплоду оцінюваного плідника з ровесниками, що народилися від інших плідників, зі стандартом і з середнім по породі.

Вивчення жвавості, промірів й індексів статури тіла нащадків проводили за алгоритмами М.Н.Плохинського. При цьому користувалися такими показниками:

- середня жвавість на дистанції 1600 м ($M \pm m$, хв, сек $\pm$ сек);
- середні проміри висоти в холці, косої довжини тулуба, обхвату грудей і п'ястка, ($M \pm m$, см);
- індекси формату, масивності, костистості ($M \pm m$, %);

За роботоздатністю оцінювали жеребців, що мають не менше 10 голів випробуваного приплоду. Оцінюючи роботоздатність потомства такого плідника, що становить інтерес для селекціонерів, були взяті три показники: середня жвавість, виграш на 1 голову випробуваного потомства, кількість коней класу 2.10 і жвавіші.

Оцінка за виграшем приплоду дає уяву про середній рівень роботоздатності приплоду, тому в оцінку вводиться показник частки коней 2.10 і жвавіші, який корегує показник загального рівня роботоздатності, виражений у сумі виграшу на 1 голову. Частку плюс-варіантів визначають за відсотком коней класу 2.10 і жвавіші в потомстві плідника чи за кількістю коней класу 2.10 і жвавіші на 1 голову приплоду.

Для оцінки за типом та екстер'єром, використовували спростовану п'ятибальну систему, якою користуються при відкритій публічній оцінці рисистих і верхових коней. Її проводили в 1999 році на 3-ох іподромах. Були враховані всі оглянуті й оцінені коні 2-х років і старші, включаючи ставку 1989 року. Оцінку всього потомства плідників, що мали не менш 10 оцінених нащадків, підсумовували, після чого виводили середній бал за екстер'єром.

Результати досліджень. Оцінка жеребців за роботоздатністю нащадків виявила кращих плідників (Фагот 2.02,3, Фліпер 2.07,0 - лінії Піона, Пріказ 2.22,0 - лінії Пілота), що на 18,6 % більше, у порівнянні з плідниками-рисаками видатної роботоздатності (2.10 і жвавіші). Істотно нижчі ці показники у потомства жеребців Ізара, Казуса і Капрала, які оцінені як гірші [2].

За типом та екстер'єром оцінено 142 голови молодняку різного віку. Оцінку 3,8 бала і вище отримали тільки 25 голів, що становить 17,7 %, з яких 4,0 бали отримали 4 голови або 2,8 %. Оцінки на рівні 3,6–3,9 бала отримали 70 голів (50 %), а 3,0–3,6 бала 45 голів або 32 %. Кращими за типом нащадків виявилися плідники Метоп, Ліловий, Абатур, Прічал. Серед орловських жеребців шість мають середню оцінку приплоду за екстер'єром - вище 3,7 бала. Мінімальний середній бал 3,5 за екстер'єром потомства мають: Ізар, Борт, Пафос, Ігумен та Левкой.

На підставі отриманих даних і визначення середньостатистичних величин нами складені таблиці з присвоєнням категорій жеребцям у залежності від результатів їхньої оцінки за якістю потомства (табл. 1-2), на основі яких нами запропоновано кольорову шкалу розподілу за категоріями (кращі, цінні, гірші) для визначення плеїнної цінності плідників орловської рисистої породи з урахуванням віку нащадків та їх середніх селекційних показників (шкала 1,2).

1. Призова роботоздатність молодняку за категоріями плідників

Показники	Категорії жеребців	Нашадки, що випробувані у віці			
		2-х років	3-х років	4-х років	старший вік
Жвавість на 1600 м, хв, сек	Кращий Цінний Гірший	2.35,0 і жваві 2.35,1-2.45,0 2.45,1 і тихіші	2.25,0 і жваві 2.25,1-2.35,0 2.35,1 і тихіші	2.15,0 і жваві 2.15,1-2.25,0 2.25,1 і тихіші	2.05,0 і жваві 2.05,1-2.15,0 2.15,1 і тихіші
Виграш на 1 голо-ву, балів	Кращий Цінний Гірший	151 – 500 31 – 150 0 – 30	301 – 1700 71 – 300 0 – 70	451 – 1700 151 – 450 0 – 150	1501 – 2500 151 – 1500 0 – 150
Зайнятих І-х місць, перемог	Кращий Цінний Гірший	21 – 65 3 – 20 0 – 2	31 – 90 3 – 30 0 – 2	31 – 65 3 – 30 0 – 2	15 – 60 4 – 14 0 – 3
Частка коней класу 2.10 і жвавіші	Кращий Цінний Гірший	-	11 - 15 6 - 10 1 - 5	21 - 30 11 - 20 2 - 10	31 - 45 16 - 30 3 - 15

2. Розподіл показників екстер'єру нащадків за категоріями плідників

Вік, роки	Кате- горії жереб- ців	Проміри, см				Індекси, %			Оцінка типа, бали
		висота в холці	коса довжи- на тулуба	Обхват		фор- ма- ту	маси вно- сті	кост- тис- тос- ті	
				Грудей	п'яс- тка				
2	Кращі	158-160	161-164	177-180	21,0	103	113,5	13,0	3,9-4,00
	Цінні	156-157	159-160	175-176	20,0	102	111,5	12,5	3,7-3,89
	Гірші	150-155	153-158	167-174	19,0	101	109,0	12,0	3,5-3,69
3	Кращі	160-162	164-166	179-184	21,0	103	113,5	13,0	3,9-4,00
	Цінні	158-159	161-163	177-178	20,0	102	111,5	12,5	3,7-3,89
	Гірші	153-157	154-160	167-176	19,5	101	109,5	12,0	3,5-3,69
4	Кращі	161-164	167-172	180-183	21,0	103	113,0	13,0	3,9-4,00
	Цінні	158-160	161-166	176-179	20,0	102	112,0	12,5	3,7-3,89
	Гірші	154-157	158-160	169-175	19,5	101	110,0	12,0	3,5-3,69
Стар- ший вік	Кращі	162-164	164-169	180-183	21,5	104	114,0	13,5	3,9-4,00
	Цінні	158-161	162-163	178-179	20,5	102	112,5	13,0	3,7-3,89
	Гірші	154-157	157-161	176-177	19,5	101	110,5	12,5	3,5-3,69

У розрахунок приймаються стандартні селекційні показники, які характеризують стан орловської рисистої породи (роботоздатність, проміри, індекси і тип будови тіла). Вибираючи господарство, можна проаналізувати перспективи підприємства, затребуваність його продукції, стійкість показників рентабельності. Господарства можуть перейти у стан доходних і прибуткових, головним чином, за рахунок зниження собівартості та росту цін на вироблену ними племінну продукцію.

1. Критерії оцінки жеребців-плідників за якістю потомства

(призова роботоздатність нащадків жеребця-плідника)

хв., сек.		2-х років	3-х років	4-х років	старший вік	категорії оцінених жеребців
середня жвавість на 1600 м	2.00,0				рекорд	
	2.05,0		рекорд	Рекорд		
	2.10,0					
	2.15,0	рекорд				
	2.20,0					кращі
	2.25,0					цінні
	2.30,0					
	2.35,0					гірші
	2.40,0					
	2.45,0					
	2.50,0					
	2.55,0					
бали						
виграш на 1 голову	1500					
	1000					
	500					
	250					
	150					
	100					
	50					
	30					
	10					
Перемог						
зайнятих перших місць (традиційних призів)	60 (25)					
	40 (20)					
	35 (15)					
	20 (12)					
	15 (9)					
	10 (6)					
	3 (3)					
	1 (0)					
голів						
кількість коней класу 2.10 і жвавіші	9					45
	8					40
	7					35
	6					30
	5					25
	4					20
	3					15
	2					10
	1					5
		2-х років	3-х років	4-х років	старший вік	
						частка коней класу 2.10 і жвавіші

2. Критерії оцінки жеребців-плідників за якістю потомства

(проміри, індекси, тип і екстер'єр нащадків жеребця-плідника)

см		2-х років	3-х років	4-х років	старший вік		
обхват грудей	184					індекс Масивності %	категорії оцінених жеребців
	183						
	182				113		
	181				112		
	180			113	111		
	179		113	112			
	178		112	111			
	177		111				
	176						
	175						
	174	113					
	173	112					
	172	111					
	171						
	170						
коса довжина тулуба	169					індекс формату %	висота в холці
	168						
	167						
	166						
	165						
	164						
	163						
	162			103	102		
	161		103	102	101		
	160		102	101			
	159	102	101				
	158	101					
	157	100					
	156						
	155						
обхват п'ястка	21,5					індекс Кістлявості %	Експертна оцінка типу і екстер'єру бали
	21			13	13		
	20,5	13	13	12,5	12,5		
	20	12,5	12,5	12	12		
	19,5	12	12				
	19						
	18,5						
	18						
		2-х років	3-х років	4-х років	старший вік		

кращі

цінні

гірші

Висновки: Запропонований новий метод дає змогу:

1. Оцінювати та виявляти кращих і цінних плідників для широкого використання їх як основних продовжувачів і родоначальників нових ліній у різних господарствах племінної справи по конярству.

2. Використовувати її для оцінки жеребців за якістю потомства у селекційній роботі з метою оптимізації і подальшого формування генеалогічної структури орловської рисистої породи.

3. Селекціонерам кінних заводів наочно, просто та доступно порівнювати діяльність плідників різних ліній, з якими він працює, та побудувати для кожної рисистої породи свою шкалу оцінки.

Бібліографічний список

1. Киборт М., Пэрн Э., Рождественская Г. Надежная оценка производителей по потомству //Коневодство и конный спорт.-1974.-№ 10.-С.10-11.

2. Ларіна Н.О. Оцінка жеребців-плідників орловської рисистої породи за якістю потомства //НТБ.- № 85.- Х.: ІТ УААН. –2003. –С. 152-157.

НОВЫЙ МЕТОД ОЦЕНКИ ЖЕРЕБЦОВ-ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ ОРЛОВСКОЙ РЫСИСТОЙ ПОРОДЫ ПО КАЧЕСТВУ ПОТОМСТВА

Н.А..Ларина, Институт животноводства УААН

В статье представлена разработанная автором шкала оценки жеребцов-производителей по качеству потомства, при помощи которой выявлены лучшие, ценные и худшие отцы. Предлагается этот методический подход для широкого применения при оценке продолжателей линий в селекционной работы в коннозаводстве.

Ключевые слова: племенная оценка, жеребец-производитель, потомство, работоспособность, промеры тела, индексы телосложения

PROGENY-TESTED SIRES OF THE NATIVE TROTTING BREED

N.A. Laryna , The institute of animal science, UAAS

This article presents the data on the progeny-tested sires. New sale of marks & points developed by the author allows to select the superior, proved & related sires. This new scale is supposed to be applied by heritability estimate executed in the studs.

Key words: genetic evaluation, stallion, progeny efficiency, body measurements, organoleptic evaluation.